

از تمهیداتی که به آنها می شود راحت بشوند . اگر چه قانون انتخابات خوب چیزی است .

اما آآن علاج درد مردم را نمی کندو نتیجه آن انتخابات همین و کلاست و همین طورها هم انتخاب خواهد شد پس حالا که اینطور است فکری باید کرد که لااقل يك اثری از انتخاباتشان بگذارند که حال مردم رو به بهبودی رود و مردم از تظلمات و صدمات که انسان از شنیدن یکنان یکنان آن ها مرتعش می شود قدری راحت شوند

رئیس - مذاکرات کافی است (جمعی گفتند کافی است)
رئیس - رأی می گیریم .
آقایانی که معتقد هستند با انتخاب کمیسیون و تصویب می نمایند قیام نمایند

(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد .

سه نفر برای استخراج آراء بحکم فقه معین می شود آقای منصور الملک استعراغ نموده آقایان سلیمان میرزا و غضنفر خان و آقا میرزا شهاب الدین معین شدند .

رئیس - آقای وحید الملک (اجازه)

وحید الملک - بنده يك سؤالی ساده از آقای رئیس الوزرا داشتم که آیا راجع باعضاء این کمیسیون يك نظر خصوصی هم هست یاخیر ؟

آیا نظرشان این است که این کمیسیون نماینده افکار هیئت های مختلفه که در مجلس هست باشد یاخیر ؟
استدعا می کنم يك توضیحی در جواب سؤال بنده بفرمایند که انتخاب از روی چه نظریه بعمل می آید .

رئیس الوزرا - اگر چه انتخاب اعضاء کمیسیون بسته بنظریه آقایان نمایندگان است ولی چون عقیده بنده را پرسیدند عرض می کنم برای اینکه در مطالب بهتر مطالعه شود و در اطراف مسائل بغربی دقت بشود گمان می کنم این کمیسیون طوری باید انتخاب بشود که نماینده افکار دسته های مختلفه مجلس باشد

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - چون همان قسم که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند اکثریتی در مجلس نیست .

مخصوصاً در این قضیه اتفاق مجلس رای میدهد . البته آقایان در موقع انتخاب باید در نظر داشته باشند که منتخبین نماینده افکار دستجات باشند این عقیده بنده است ولیکن در ضمن هرايض خودم خواستم عرض کنم که هر وقت اکثریتی در

مجلس باشد در مقابل حملات اقلیت می ایستند و هیچ فرار نمیکنند .

رئیس - اگر آقایان موافق باشند جلسه را ختم کنیم . ولی وقتی بیرون تشریف میبرند اولاً این کمیسیون دوازده نفری را انتخاب بفرمایند .

ثانیاً آقایای روسای کمیسیون ها باید در يك اطاق جمع شوند و اوقات جلسات خودشان را معین کنند .

جلسه آتیه پس فردا اول شود . دستور اولاً بقیه مذاکرات راجع بقانون . انتخابات .

ثانیاً بودجه کابینه سلطنتی آقای سهام السلطان

(اجازه)
سهام السلطان - يك لایحه که پنج ماده بود و شور اول او در مجلس شد .

برای شور دوم حاضر شده و راپورت آن نیز از طرف کمیسیون داده شده چون آن لایحه هم لازم است اگر آن را هم جزو دستور معین فرمائید ضرر ندارد

رئیس - آن هم جزو دستور معین می شود ولیکن با این ترتیب گمان میکنم همان مسئله اول قانون انتخابات هم نگذرد

(مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۹۴
صورت مشروح مجلس
یوم یکشنبه ۲۵ شهر شعبان
۱۳۴۰ مطابق سوم ثور ۱۳۰۱

مجلس مقارن غروب ریاست آقای موتهن الملک تشکیل گردید
صورت مجلس یوم پنجشنبه می ام حمل ۱۳۰۱ را آقای امیر ناصر قرائت نمودند .

رئیس - نسبت بصورت مجلس مخالفی هست یاخیر ؟ آقای قوام الدوله (اجازه)

قوام الدوله - بنده اجازه غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه بنده مرخص بوده ام و بتوسط آقای مستشار السلطنه هم شرحی بمقام ریاست عرض کرده بودم
رئیس - اصلاح میشود دیگر ایرادی نیست ؟

(اظهاری نشد)

رئیس - صورت مجلس با این يك فقره اصلاح تصویب شد دستور امروز چنانچه عرض شد اولاً بودجه کابینه سلطنتی دوم راپورت کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات ولی چون آقای وزیر عدلیه برای دفاع تشریف آورده اند و کار هم دارند اگر آقایان موافق باشند بودجه کابینه سلطنتی مقام داشته شود

(صحیح است صحیح است)
رئیس - مذاکرات در کلیات است

آقای کارزانی

(اجازه)

آقا میرزا علی کارزانی - خیلی مختصر و موجز بطور کلی عرض می کنم که شدت فقر و احتیاج ما را ارجاب می کنند که هرچو دقت و در همه جا صرفه جو باشیم .

من عقیده ام این است که صرفه جویی از مبادی عالیه باید شروع شود و گمان می کنم در این راپورت که تقدیم شده مطرح مذاکره است يك زیاده بانهائی نوشته شده است که بعد در ضمن مذاکره در مواد عرض می کنم

رئیس - آقای محقق العلماء موافق هستید ؟

محقق العلماء - بلی بیا بودجه موافقم .

رئیس - آقای آقاسید یعقوب چه طور ؟
آقاسید یعقوب - بنده مخالفم

رئیس بفرمائید
آقاسید یعقوب چنانچه در سه ماه

قبل بنده عقاید خود را در این موضوع عرض داشتم باز هم تکرار میکنم بنده خیلی علاقه مند بمقام سلطنت هستم و البته بمقام سلطنت هم کابینه لازم دارد و مطابق قانون اساسی مقام پادشاه مشروطه خیلی مقدس است و ابدأ در امور سیاسی و مملکتی مسئول نیست و وزراء مسئول هستند در این صورت اگر مقصود از تأسیس اینکابینه فقط دادن مواجب و وظیفه بيك عده اشخاص باشد آن امری است علیحدّه والا اگر بخواهیم بگوئیم کابینه سلطنتی باید دارای منشی مخصوص و مدیر رمزو مترجم فرانسه و انگلیسی و غیره باشد و باین اساسی وظیفه و حقوقی معین کنیم بنده مخالفم زیرا پادشاهی که غیر مسئول و مقدس است و بهیچوجه مداخله در امور ندارد دیگر مدیر رمز برای چیست و رمز کجا داشته ایم ؟
مثلاً می نویسند مترجم فرانسه و انگلیسی مترجم برای چیست ؟

هر وقت بیکی از سفرای خارجه بخواهد خدمت شاه برسد با وزیر خارجه میروند دیگر مترجم فرانسه و انگلیسی لازم نیست پادشاه غیر مسئول آنها را لازم ندارد .

بهر جهت استدعا میکنم که کم کم این مطالب را از بین بردارند تا معلوم شود که مرکز نقل مملکت مجلس شورای ملی است و غیر از مجلس شورای ملی مرکز نقلی نیست و معلوم شود که دیگر کسی نمیتواند رمز داشته باشد معلوم شود که مقام سلطنت نمی تواند بدون حضور وزیر خارجه با سفرا صحبت کند .

ما باید کم کم قدمی بطرف اساس مشروطیت برداریم و اصول مشروطیت و آزادی را در مملکت ایجاد کنیم بلی بنده عرض کردم اگر بعنوان دیگر بخواهند

برای این اشخاص يك حقوقی معین کنند شاید مخالف نباشم .

ولی اینکه بنده بنشینم و رای بدهم که مدیر رمز و منشی و مترجم روسی و انگلیسی معین شود این را دیگر لازم نمیدانم پادشاه غیر مسئول چه رمزی دارد؟ مترجم انگلیسی و فرانسه برای چه می خواهد ؟ سفرا باحضور وزیر خارجه میروند و پادشاه صحبت میکنند مخالفت بنده همین بود

وزیر عدلیه - آقای آقاسید یعقوب در ضمن بیاناتشان دو مطلب را بایکدیگر بکلی معطوف فرمودند .

یکی اینکه خواستند حدودی برای مقام سلطنت معین نمایند در صورتی که حدود مقام سلطنت و مجلس شورای ملی را یعنی قوای ثلاثه مملکت را قانون اساسی معین کرده است و ما همه چه قوه قضائیه و چه قوه تجریه و چه قوه مقننه مطابق صرف قانون اساسی هستیم (صحیح است) بنا بر این هر چه خارج از قانون اساسی بگوئیم اعتبار ندارد .

پس اگر مطابق قانون اساسی برای مملکت ما سه مرکز نقل معین شده است و آن سه مرکز ثابت و برقرار است اگر دوم مرکز نقل معین شده دو تا خواهد بود اگر يك مرکز نقل معین شده است یکی خواهد بود در این هیچ اشکالی نداریم و حالاً هم این مسئله موضوع بحث ما نیست البته در مملکت مشروطه و مملکتی که دارای حکومت شوروی است مقام سلطنت محترم و دارای حقوق مملکتی است که مطابق قانون اساسی معطوف است و مادام که قانون اساسی مجری است آن احتراماتی باقی خواهد بود

بهر جهت حالا داخل در این مسئله نمی شوم فعلاً مطلب راجع باین است که آیا سلطنت ایران پادشاه ایران دربار ایران محتاج بکابینه هست یاخیر ؟

جوابش هم مسلماً مثبت است پادشاه و مقام سلطنت البته محتاج بکابینه هست کابینه که فقط برای ملاقات اعلیحضرت با سفرا نیست خیلی کارهای سلطنتی هست که هم محتاج بکابینه است و هم محتاج بمترجم روسی و انگلیسی بلکه مترجم السنه دیگر هم لازم دارد و گمان نمیکنم نمایندگان این نظر را داشته باشند که چون پادشاه مسئولیت ندارد کابینه هم لازم ندارد .

بنابراین خواستم خاطر نماینده محترم را متوجه این اصل کنم که البته مقام سلطنت هم احتیاج بکابینه دارد و هم بدارالانشاء مترجم و غیره و البته باید هم داشته باشد
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله موافقت ؟

حاج شیخ اسدالله - بلی
رئیس - آقای آقا میرزا هاشم آشتیانی چه طور ؟

آقای میرزا هاشم آشتیانی - بنده هم موافقم .
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا موافقت با مخالف ؟
محمد هاشم میرزا - موافقم
رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب مخالف ؟
حاج میرزا عبدالوهاب - بلی مخالفم .
رئیس - بفرمائید .
حاج میرزا عبدالوهاب - بنده عرض میکنم که مقام سلطنت کابینه سلطنتی لازم ندارد زیرا مطابق قانون اساسی شخص سلطان هیچ مسئولیتی ندارد و با کسی هم طرف سؤال و جواب نیست و اگر هم بخواهند با یکی از سفرا ملاقات وصحبت کنند البته توسط وزراء صحبت می کنند در کارها هم وزراء مشورت مستند بیکدیگر مترجم روسی و فرانسه و اندیکاتور روسی و مدیر دفتر برای شخص سلطان لازم نیست اینها چیزهایی است که مملکت را رو به فقر و پریشانی میکشد و مازا مجبور میکنند که دستمان را بطرف اجانب دراز کنیم و از آنها قرض کنیم آنوقت بیاوریم این بودجه ها را پر کنیم بنده که هیچ عقیده باین موضوع ندارم .
رئیس - آقای محقق العلماء (اجازه)
محقق العلماء - بنده قبلا چون در موضوع محمدعلی میرزا و شخص سلطنت نسبت بعقوب آنها مخالف بودم دیدم از طرف يك عده از نمایندگان محترم تا اندازه آنها حق میدهم مذاکره شد که شخصیت و اهمیت و عرض سلطنت ایران اقتضا دارد که اگر گامی جزئی اسراف و فی الجمله تبذیر در مخارج بشود باید فضیلت کرد باین ملاحظه دیگر با این کابینه سلطنتی مخالفت ندارم و موافقم
رئیس - (خطاب با آقای محقق العلماء) استدلال فرمودید
محقق العلماء - مقصودم فقط اظهار موافقت بود
رئیس - آقای فقیه الملک موافقت ؟
فقیه الملک - بلی
رئیس - آقای نظام الدوله چه طور
نظام الدوله - بنده هم موافقم
رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی موافقت با مخالف ؟
حاج میرزا مرتضی - موافقم
رئیس - آقای سلیمان میرزا مخالف ؟
سلیمان میرزا - بلی مخالفم
رئیس - بفرمائید
سلیمان میرزا - باحفظ تمام

احترامات مقام سلطنت که البته لازم است و با حفظ تمام مواد قانون اساسی بنده هیچ منافی نمی دانم که مخالف باشم با بودجه کابینه سلطنت زیرا يك حقوق یعنی يك تقدیمی و هدیه که از طرف ملت باعلیحضرت همایونی داده میشود با این فقره و فلاکتی که امروزه مردم دارند و تمام ادارات در مضیقه هستند (که هر روز ملاحظه میفرمائید برای نرسیدن حقوق چه فشارها می آورند) باعلیحضرت همایونی که پدر تاجدار ما و تمام ایرانیها هستند و خواهند بود و کمال میل را دارند که فرزندان ایشان در کمال آسایش باشند و تصور می کنم اگر باعلیحضرت اینجا تشریف داشتند ممکن بود خصوصی خدمتشان شرفیاب شد و استدعا کرد که این این نوزده هزار تومان بودجه کابینه سلطنتی که از طرف دولت پیشنهاد شده بود و بعد یازده هزار و شصت و چهار تومان کمیسیون تصویب کرده است این را هم بعنوان تقدیمی بودجه صرف نظر فرمائید و البته ایشان هم با رأفت و محبتی که نسبت باین ملت دارند صرف نظر میفرمودند گذشته از این سابقا که این هدیه ناقابل بحضور باعلیحضرت تقدیم میشد بهرچوجه مسئله کابینه در بین نبود و کابینه اخیر ضمیمه شده است بنده مناسب نمی دانم که عرض کنم اگر امروز مسئله کابینه را قبول کردیم فردا سایر دولتها هم خواهد آمد این هدیه ناقابل برای اداره کردن تمام شعبات دربار معین شده است البته مقام سلطنت کابینه و رئیس کابینه و مدیر رزم و مترجم و منشی و همه چیز لازم دارد ولی انشاء الله وقتیکه صندوق مملکت عایداتش بیش از حالش و تنویر و تمول مملکت بیشتر شد ما هم بیشتر تقدیم خواهیم کرد اما چون باید کارها متناسب باشد همانطور که از سایر بودجهها هم چون نداشتیم کم کردیم این را هم به همین عنوان که نداریم در آن رأی ندهیم گمان ندارم باعلیحضرت همایونی هم از این مسئله مکدر شوند البته خود باعلیحضرت از خودشان کابینه خودشان را اداره خواهند فرمود .
سپهسالار السلطان مختصر - در بودجه اولیه که از طرف مجلس دوم برای باعلیحضرت معین شده بود و صورت جزء آن بمجلس آمده و تصویب شده بود اعتبار کابینه سلطنتی در جزء آن صورت نبود یعنی در موقعی بود که ناصر الملک نایب السلطنه بود و بودجه متناسب سلطنت خارج از آن بود و یقین است از آن سنه تا کنون هم خیلی تفاوت در مخارج پیدا شده یعنی مخارج سنگین تر شده است و چنانچه ملاحظه فرموده اید کابینه سلطنتی هم در جزء بودجه مباحث سلطنت منظور شده بود حالاهم نظر باینکه مایه مملکت وسعت ندارد و کمیسیون بودجه آن اندازه که توانسته است صرفه جوئی کرده است و گمان میکنم این مبلغی را که

کمیسیون بودجه تصویب کرده است حد اقلی است که برای يك کابینه سلطنتی ممکن بود تصویب شود در دفعه اول هم خیلی زیاد تر بود که در مجلس هم تصویب نشد و رد شد دوم تر به دولت يك مبلغی از آن بودجه کم کرد معذرا وقتی بکمیسیون آمد باز کمیسیون هم آنچه توانست از آن کسر کرد کم کرد و کلیه چهارده هزار و هفتصد تومان برای کابینه سلطنتی تصویب کرد
رئیس - در کلیات مذاکرات کافی است یا خیر
(بعضی گفتند کافی است)
رئیس - آقای کازرانی (اجازه)
آقای کازرانی - آقای سردار معظم فرمودند که قانون اساسی قائل است بقوای ثلاثه و باید آنها را محترم شمرد بنده در مجلس نشنیدم کسی برخلاف مقام سلطنت صحبتی بکنند البته مقام سلطنت محترم است و ما همه حافظ و نگهبان آن بوده هستیم (صحیح است) حرف اینجا است که امروز با این فقره و فاقه که عموم ما را احاطه کرده است ما باید از مقام سلطنت بیش از عموم مردم تمنا و آرزو داشته باشیم که با ما کمک بکنند البته ما از باعلیحضرت پدر مهربان خودمان متوقع هستیم که حتی از خودش بخردش بگاهد یعنی از شئون او بیشتر باید ملاحظه ضعف بود -
(گفته شد خیر خیر اینطور نیست)
النفات بفرمائید - النفات بفرمائید باز سوء تفاهم شد عرضم از شئون آن چیزهایی است که جز تحمل ظاهری فایده دیگر ندارد در مقام مثل عرض می کنم مثلا اگر مقام سلطنت همچو حس بکند که ضعف مملکت از راه بی پولی است (و البته حس کرده است) آنوقت بگوید من چهار نفر منشی یا چهار نفر مترجم لازم ندارم بروید يك منشی کم خرجی برای من پیدا کنید که هم روسی و هم انگلیسی و هم فرانسه بداند وقتی که مقام سلطنت خرج خود را کم کرد مردم کم کم آشنا میشوند و خرج خودشان را کم می کنند و عادت می نمایند که تحملات بیجا را از میان خودشان کم کنند این است که بنده مخالف با اصل کابینه سلطنتی هستم .
رئیس - مقصودشان از لفظ شئون آن که فرمودند معنی معمول به نبوده گویند مقصودشان معنی فلسفی بوده است .
وزیر عدلیه - آقای نماینده محترم دعوت فرمودند باینکه باعلیحضرت سرمشق بشوند از برای سایرین البته باعلیحضرت هم همیشه سرمشق بوده اند ولی می خواستم خاطر آفارا مستحضر کنم که باعلیحضرت همایونی از پارسال این اقدام را فرموده اند و این رویه را نشان داده اند زیرا بودجه باعلیحضرت که سابقا بایستی چهار هزار تومان بوده خودشان امر فرمودند

که سی هزار تومان باشد ولی این زمینه کالان در آن صحبت میکنم مربوط بحقوق باعلیحضرت نیست متعلق بکابینه سلطنتی است اولاً باید دید که اساس يك کابینه برای دربار سلطنتی زیاد است یا زیاد نیست وقتی که اساس معین شد و اکثریت مجلس هم با نظر و تصدیق درمواد این اصل را تصویب کرد دیگر مفاد کرده در اساس مورد ندارد آنوقت مذاکره در این است که آیا این مبلغی که برای این کابینه معین شده است زیاد است یا کم است فعلا فقط موضوع کلام این است اگر ما در ماده اول هم با زدر کلیات حرف بزنیم عیب نداشته باشد در ماده سوم هم با زدر کلیات حرف می زنیم بنظر بنده این ترتیب نباید باشد و اما يك چیز دیگری که باید در اینجا گفته شود و من الان می گویم این است که بنده شخصا تا بحال مردد هستم که در مملکت ایران کدام يك از این دو اصل مرجح است ؟
 آیا باید در مملکت همیشه تقییل بودجه را قائل شد یعنی بی برید و بی برید و متصل قطع کرد یا اینکه باید از برای کسانی هم که معاششان فقط از ادارات دولتی است برای آنها هم يك فکری بکنیم من تصور میکنم که منحصراً نظر بکاستن نباید داشت در يك مملکتی که سرتاسر آن فقیر هستند مملکتی که دولت و مجلس مکلف است برای مردم کار بیدند کند البته یکی از مسائلی که باید جالب توجه باشد این است که در ضمن تقییل بودجه باید سمی کنیم که مستخدمین جزء ادارات که اعاشه آنها از همین حدود معتصر است آنها را خارج نکنیم یا يك محل گذرانی برای آنها تهیه کنیم .
 پس اینکه آقای دست غیب در ماده اول مخالفت می فرمائید معنی آن این است که دو نفر منشی سه نفر ثبات یک نفر مترجمی که شاید تمام گذران آنها فقط از این محل باشد زیاد هستند و باید قطع شود والا نمایندگان دخول در شور و مواد و لزوم اساس کابینه سلطنتی را تصویب کردند
رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - بنده در آنوقتی که بودجه دربار سلطنتی بمجلس آمد از آقای مخبر کمیسیون بودجه که شاهراده نصرت الدوله بودند سؤال کردم که سابقا بودجه دربار سلطنتی چقدر بوده است ایشان فرمودند که قریب به همین مبلغی بود که حالا بمجلس آمده است بعد بنده صورت بودجه دربار سلطنتی را که در تاریخ سوم جمادی الاخر ۱۳۲۹ از مجلس گذشته است تحصیل کردم در آنوقت بودجه دربار سلطنت و حقوق ولایتها مجموعاً ۳۰۹۲۶۳ تومان

نقد و مقدار ۳۰۱۲ خروار و ۹۵ من جنس که جو و گندم و یونجه باشد بود و این بودجه درموقعی بود که نیابت سلطنت هم از این بودجه استفاده میکردند است در آن وقت در ۳۰۹۲۶۳ تومان بوده است و در این شهر خانه و قیل خانه و ولایتها منظور شده و من صحیح نمی دانم که بودجه کابینه جداگانه تصویب شود
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - تصور می کنم مذاکرانی که آقای حائری زاده فرمودند راجع بکلیات بودجه در کلیات هم مجلس تصویب کرد که مذاکرات کافی است
حائری زاده - در ماده اول میشود در کلیات صحبت نمود
حاج شیخ اسدالله - بودجه دربار سلطنتی در مجلس دوم بکمیسیون بودجه آمده و کمیسیون تصویب کرده است ولی چنانکه سابقاً مذکور شد و آقایان فرمودند بودجه کابینه سلطنتی جزء بودجه دربار منظور نشده بود یعنی جزء بودجه نایب السلطنه منظور کرده بودند و بودجه ولایتها هم که ماهی شش هزار تومان بود آنهم جزء بودجه سلطنتی نبود این بود که وقتی نایب السلطنه از میان رفت و بودجه اش از بین رفت بودجه کابینه نایب السلطنه به بودجه دربار سلطنتی ضمیمه شد و این را هم بنده تصور نمی کنم که با يك جزئی تأملی بتوان تصدیق کرد که مقام سلطنت کابینه لازم نداشته باشد زیرا راست است که باعلیحضرت مطابق قانون اساسی هم مسئولیتی ندارند ولی هیچ قانونی ایشان را از مراسلات و شکایات معرور نکرده است و بواسطه مکاتبات و مراسلات شخصی هم که باشد محتاج به منشی هستند و نمی شود گفت که باعلیحضرت کابینه نداشته باشد خیلی خوب است بنده کاری به کم و زیاد آن ندارم بنده عرض می کنم که کابینه سلطنتی باید باشد و سابقه هم داشته است و اگر مجلس شورای ملی بخواهد راجع به تمییل بودجه يك نظریه اتخاذ کند و آنچه اضافه شده است به این نظر آنها را کسر کند بنده عرض می کنم که بودجه کسر ندارد و تمام این کسور جبران خواهد شد .
 اما تطبیق با آنچه که مجلس دوم تصویب کرده است با این اضافه خرجی که نسبت باشغاس و مملکت بیش آمده است بکلی قطع کردن و کم کردن را من مناسب برای یکی یکی از این مواد از طرف دولت پیشنهاداتی بمجلس بشود و ما بعضی حفظ مقامات سلطنت مجبور شویم که از خزانه مملکت بیخشم .
 بنده که اینطور عقیده ندارم عقیده ام

نقد و مقدار ۳۰۱۲ خروار و ۹۵ من جنس که جو و گندم و یونجه باشد بود و این بودجه درموقعی بود که نیابت سلطنت هم از این بودجه استفاده میکردند است در آن وقت در ۳۰۹۲۶۳ تومان بوده است و در این شهر خانه و قیل خانه و ولایتها منظور شده و من صحیح نمی دانم که بودجه کابینه جداگانه تصویب شود
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (گفتند کافی است)
رئیس - باید رأی بکیم آقایانی که ماده اول را تصویب می کنند قیام فرمایند .
رئیس - تصویب شد ماده دوم قرائت می شود
(آقای منتصر الملک بضمون ذیل قرائت نمودند)
ماده دوم - مقصود بیست تومان هفتصد و بیست تومان است راجع باجزاء جزء است
رئیس - آقای دست غیب (اجازه)
آقای دست غیب - بنده بازم در ماده دوم عرض می کنم این مبلغ زیاد است و باید يك قدری کسر کرد و راجع باظهار آقای حاج شیخ اسدالله و اشاره آقای سردار معظم بنده دو جواب دارم یکی اینکه مجلس ضامن نیست که مال دیگران را گرفته و بیکارها بدهد و دیگر اینکه مجلس نمی خواهد یکمده را از نان خوردن بیندازد زیرا همان طور که بیکار برای اعاشه و گذران خود موظف است تهیه کار و شغل برای خودش بکند مجلس هم موظف است از مخارج مملکت تا اندازه که ممکن است کسر کند مثل همین ماده دوم که بقعده بنده باید مقداری از آن کسر کرد بنده که ایلا وجود کابینه سلطنتی را لازم میدانم ولی اگر آقایان می خواهند این ماده را تصویب نکنند خوب است اقلاً مقداری از آن کسر کنند و اینک فرمودند این هم مانند ادارات دولتی است این مسئله بهرچوجه ربطی با ادارات دولتی ندارد و مخصوص شخص سلطنت است ما هم از باعلیحضرت تقاضا میکنیم شخصاً مقداری تخفیف بدهند
وزیر عدلیه - باز يك مرتبه دیگر نظر آقایان را متوجه باین موضوع بکنم اما تصور فرمودند این ماده دوم يك مبلغ خیلی زیادی است در صورتیکه فقط عبارت از حقوق دو پیشخدمت و يك سرایدار است بعد از آنکه اساس مسئله تصویب شد و بعد از آنکه ماده يك یعنی وجود کابینه سلطنتی قبول شد یا آنوقت میفرمایند حقوق دو پیشخدمت و يك سرایدار در مدت سال تصویب نشود و به علاوه از اینکه ما این دو پیشخدمت و يك سرایدار را بیرون کنیم و حقوق آنها را حذف نماییم آیا کسر بودجه اصلاح و جبران خواهد

شد خیر بنا بر این بقیه بنده این يك ماده است كه اصلا هیچ نباید در آن حرف زد .

رئیس - مذاکرات در این باب کافی است .

محقق العلماء - قابل مذاکره نیست و مذاکرات هم کافی است .

رئیس - رای می گیریم بنام دوم آقایانی که ماده دوم را تصویب میکنند .

(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . ماده سوم خوانده میشود .

(بر ترتیب ذیل قرائت شد)

ماده سوم - دو هزار و سیصد و چهل تومان .

رئیس - مخالفی هست .

آقای سیف یعقوب - بنده مخالفم .

رئیس - بفرمایند .

آقای سیف یعقوب - در جواب آقای مخبر لازم است عرض کنم آن اندازه ملاحظه و رعایتی که باید برای مخارج منظور و ملحوظ شود ملاحظه شد ولی این مخارجی که اینجا نوشته اند يك مخارج تجملاتی است بنده در این موضوع خیلی سخت نیستم چنانچه نسبت به سریدار و پیشخدمت ملاحظه فرمودید فوری رای دادم ولی در عین حال عقیده ام اینست که اگر مخارج تجملاتی هم مصرف اضافه حقوق همان پیشخدمت و سریدار و فرآش بود بهتر است زیرا رفتن به ییلاق و آبدار خانه و غیره اینها بقیه بنده يك مخارج تجملاتی است که اگر در عوض اینها بحق فرآش بدیخت اضافه شود بهتر است و بنده با مخارج تجملاتی مخالفم .

مخبر - گمان میکنم که اینطور که آقای آقا سیف یعقوب میفرمایند نباشد زیرا وقتی اداره کابینه تصویب شد البته بدیهی است لوازماتی از قبیل کاغذ ، مرکب و مخارج آبدار خانه و غیره لازم دارد اما مخارج ییلاق که میفرمایند مخارج تجملاتی است اینطور نیست زیرا اداره کابینه مجبور است با خود اعلیحضرت حرکت کند و به ییلاق برود و البته رفتن به ییلاق هم مخارجی لازم دارد و نمیشود خرج ییلاق را بر اشخاصی که حقوق جزئی دارند تحمل کرد بلکه این مبلغ فقط برای رفتن منظور شده است .

رئیس - آقای دست غیب (اجازه)

آقا سیف محمد باقر دست غیب باز ناچارم يك كلمه مقدمه عرض کنم و عرضی که راجع باین دو سه ماده عرض کردم عرض این می شود کسی را از کار

بیگار کنند یا حقوق چند نفر فقیر بیچاره را قطع کرده دستشان را از آغاشه و زندگانی کوتاه نمایند بلکه بیشتر نظرم متوجه به کسر بودجه مملکتی و کاستن از مخارج زائد بوده آقای مخبر میفرمایند کابینه سلطنتی در تابستان با اعلیحضرت به ییلاق برود بلی برود تمام اجزاء و اعضاء هم به ییلاق باید بروند البته بروند باز هم عرض میکنم با آن علاقه و الفت زیادی که بنده و تمام آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی به شئون مقام سلطنت داریم ممکن است اعلیحضرت وقتی که به ییلاق میبرند از همان بودجه خودشان مرحمت فرمایند و این مخارج را از کیسه قنوت خودشان خرج کنند البته اگر آقایان در مقام انصاف برآیند ملاحظه خواهند فرمود عریض من صحیح است .

رئیس - آقای تدین موافقت .

تدین - بلی بنده موافقم .

رئیس - آقای سلیمان میرزا گویا مخالفند ؟

سلیمان میرزا - بلی مخالفم .

رئیس - آقای تدین (اجازه)

قندوبن... بنده تعجب میکنم که مکرر در اینجا صحبت میشود که باید بودجه را کسر و عبارت اخیری تقلیل بودجه را باید قائل شد ولی يك اصل کلی دیگر را در نظر نمی گیرند .

مقصود از تقلیل بودجه چیست مقصود از تقلیل بودجه تکافوف عایدات است نسبت به مخارج و آقایان از دیدار تروت و عایدات را به چه چه در نظر ندارند بلکه مقصود حذف مخارج زائده است ولی در مقابل این را هم باید در نظر گرفت که اگر از حقوق يك شاهي يك قرآن يك تومانی به عنوان تقلیل بودجه کسر شود و در عوض ضرر بزرگتری بجامعه بشود حذف آن يك تومانی جائر نیست

تشکیل دادن يك اردو بیگار در این مملکت خیلی سهل و ساده است و هیچ قوه و قدرتی هم برای انجام این مقصود لازم نیست فقط يك ابلاغ کافی است ولی در عین حال حفظ جامعه و امنیت مملکت را هم در نظر باید گرفت و نیز باید در نظر داشت که اشخاص بدون سبب و جهت از کار منصرف شوند والا بطوریکه عرض کردم تشکیل اردو و خرج بیگار دادن در این مملکت کار آسانی است در موقعی که بودجه می گذشت بنده یکی از مخالفین بودم ولی

ببالخره دیدم از اینکه بگمده بیگار درست بشود کار بودجه اصلاح نخواهد شد ما از عهده همین عده بیگاری که امروز درست کرده ایم نمی توانیم برآیم چه رسد باینکه بگمده دیگر را خارج کنیم ما باید برای آغاشه و گذران مردم تهیه کار کنیم زیرا آنها هم در این مملکت حق حیات دارند میفرمایند اعلیحضرت هابیونی خوب است بهقتضای انصاف این مخارج را از کسبه مبارک خودشان تأدیه فرمایند

بسیار خوب اگر نخواهند این مخارج را بدهند آنوقت تکلیف آن بیچاره اعضاء و اجزاء چیست ؟ به علاوه مادام که ما معتقد ببقای سلطنت و معتقد بقسمی که در حفظ قانون اساسی خورده ایم هستیم و تا وقتی که مقام سلطنت بر اثر وقوه خود باقی است آن مقام محترم است و وقتی محترم شد البته باید به لوازماتی که لازم دارد معتقد شد مثلا خرج آبدارخانه آیم میشود بنیات یا ضابط گفت تو بیا از صبح تا عصر اینجا بشین ولی يك فنجان چائی بخور ؟ یا به منشی گفت چون اعلیحضرت بشیران تشریف برده اند توهم پای یاده بشیران برو یا باسی تومان شهری به که داری خودت تحمل گرایه درشکه یا الاغ شو ؟ اینها هلت است باید قدری وضعت مملکت را هم در نظر گرفت هیچ در نظر داری از بیرون کردن این اجزاء از ادارات چه وضعیتی ایجاد شده .

ما باید اینها را هم در نظر بگیریم بنده عقیده دارم اگر عایدات امروزه مملکت تحت کنترل و تقطیت درآید و کاملاً جمع آوری شود همه بیگاریها صاحب کار خواهند شد و لازم هم نیست چیزی کسور کنیم والا از اینکه يك شاهي از این دوشاهی از آن بعنوان تقلیل بودجه کسر کنیم ولی از آن طرف عایدات ما در سیاه چالها رفته و بیرون نیاید بودجه درست نمی شود مملکت رو به امنیت سوق داده نخواهد شد

بنابر این بنده عقیده دارم بعد از اینکه ممکن است بعضی از اشخاص که در این پیشنهاد تصریح شده امروز يك ماور بتهای خارجی پیدا کرده باشد و بجاهای دیگر رفته باشد و اینها را باید دربار یا کابینه سلطنتی یا هر کس که مسئول و متصدی این خرج است معین کند زیرا ممکن است بعضی از این اسامی مختلف از قبیل مترجم روسی و مترجم انگلیسی و فرانسه و غیره که در صورت پیشنهادیه ذکر و قید شده امروز دیگر وجود نداشته باشد همه این مراتب را باید وزارت دربار معین و معلوم کند این شرح را عرض کردم که مطلب واضح باشد زیرا این نان خانه برای اشخاص نیست بلکه يك حقوقی است برای مقام نه اینکه بعضی ها باین عنوان از وزارت دربار یا کابینه سلطنتی پول بگیرند و در خارج برای خودشان کار های دیگر

است مجلس کار دیگری هم دارد **رئیس** - آقای محمد هاشم میرزا چه فرمودید ؟

محمد هاشم میرزا - عرض کردم چون امور و قوانین مهمتر دیگری مدور پیش داریم لذا مذاکرات در این جزئی بقیه بنده کافی است

رئیس - رای میگیریم بماده سوم آقایانی که این ماده را تصویب میفرمایند قیام نمایند

(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد رای میگیریم بکلیه لایحه ...

خانری زاده - باورقه باید رای گرفت .

رئیس - گفتیم باقیام وقوه رای میگیریم آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - نظریات بنده همان است که عرض کردم ولی حالا هم يك تذکری می دهم چون پیشنهادی که اخیراً بکمیسیون بودجه رسیده بود در آنجا صورت اسامی اعضاء را معین کرده بودند و اینطور صورت داده بودند که این اشخاص معین با حقوق معین دارای فلان مقام مخصوص هستند در کمیسیون بنده عرض کردم این صورت را به مجلس بردن و رسمیت دادن صحیح و متناسب نیست زیرا ما برای اشخاص شهری تصویب نمی کنیم بلکه ما فقط بودجه برای مقام تصویب می کنیم اگر اشخاصی که قبل در آنجا هستند تغییر کنند و دیگری را بجای آنها آورند و دارای آن مقام شوند باید این حقوق بآنها داده شود نه اینکه برای اشخاص معین حقوق برقرار شود این بود که اسامی اشخاص حذف شد و راپورتی که تقدیم مجلس شده است شامل ذکر اسامی اشخاص نیست حالا هم عرض می کنم نباید مجلس نظری بصورت اسامی اشخاص داشته باشد زیرا ممکن است بعضی از اشخاص که در این پیشنهاد تصریح شده امروز يك ماور بتهای خارجی پیدا کرده باشد و بجاهای دیگر رفته باشد و اینها را باید دربار یا کابینه سلطنتی یا هر کس که مسئول و متصدی این خرج است معین کند زیرا ممکن است بعضی از این اسامی مختلف از قبیل مترجم روسی و مترجم انگلیسی و فرانسه و غیره که در صورت پیشنهادیه ذکر و قید شده امروز دیگر وجود نداشته باشد همه این مراتب را باید وزارت دربار معین و معلوم کند این شرح را عرض کردم که مطلب واضح باشد زیرا این نان خانه برای اشخاص نیست بلکه يك حقوقی است برای مقام نه اینکه بعضی ها باین عنوان از وزارت دربار یا کابینه سلطنتی پول بگیرند و در خارج برای خودشان کار های دیگر

فکر کنند **رئیس** - دیگر مخالفی است؟ آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - با اینکه بنده یقین دارم اکثریت مجلس این مسئله را تصویب خواهد کرد ولی مملکت عقیده خود را اظهار می کنیم و در مخالفت خود باقی هستیم وورقه آبی خود را هم در دست گرفته ام اگر چه در اقلیت خواهم ماند و این که فرمودند نباید مایک دست بیگار درست کنم غیر اینطور نیست بنده با آهائی که بود بی جهت می گیرند و زیادی می گیرند مخالفم والا میخواهم بیگار درست شود میفرماید آن اشخاصی که صاحب لقب هستند و از کابینه سلطنتی چهار صد تومان یا صد تومان می گیرند شهری به هم می گیرند يك چیز دیگر هم از خیرانه عمومی بگیرند بخیرانه می بخوریم این پول را از متولین کسر کنند و بفقرا و بیگاریا بدهند خوب است اسامی را در ماده اول ملاحظه بفرمائید ببینید همه صاحب لقب هستند همه صاحب درشکه همه صاحب بارک اینها هستند که با هم اینک بکار در مملکت نباید زیاد شود ماهی چهار صد تومان یا صد تومان حقوق می گیرند بنده مخالفم که از اهالی بدبخت بگیریم و اینها بدم باید بآنها یک واسطه کسر بودجه یا اینکه يك حقوق جزئی و باید گذران کنند و بیگار شده اند بجهت بنده باین اشخاص دولتند بنده مخالفم داشته و هیچ منایب نمیدانم در صورتی که هیچ يك از وزارتخانه ندارند کابینه سلطنتی نهار داشته باشد آن پول نهار را کسر کنند و اینها را بکند و اشخاصی که سایر ادارات به جهت خارج شده اند بدهند برای توسعه معارف بدهند در صورتی که تصور می رود اعلیحضرت هابیونی تابستان در ایران تشریف نداشته باشند رفتن کابینه و رئیس کابینه بیلاق از برای چیست؟ پس بنده مخالفم و باز تکرار میکنم هیچ کدام از اینها که بنده مخالفت می کنم موجب بیگاری نمی شود زیرا اگر از اشخاصی که صاحبان القاب و دارائی و همه چیز هستند حقوقشان از یانصد تومان یا چهار صد تومان يك صد و هشتاد تومان کسر شود و بمعارف مملکت داده شود بطور می شود اگر بفقرا مملکت و بیان اشخاصی که با جزئی حقوق گذران می کنند بدهند چه می شود؟ پس اینکه سبب نمی شود کسی بیگار شود و برای دفعه آخر هم مخالفت خردم را عرض کردم حالا اکثریت مجلس (اشتباه نشود مردم از اکثریت اکثریت آقایان نمایندگان است نه دسته اکثریت) ورقه های سفید خودشان را بدهند

رئیس آقای مدرس (اجازه)

مدرس - اگر آقایان درست دقت بفرمایند الحق والانصاف در کمیسیون

بودجه بودجه بودجه برای شخص منظور نمی شود بنده که یکی از اعضای کمیسیون هستم نمیدانم ابتدا کسی در کجاست و فلان شخص کجاست در این دوره مجلس افلا باید ده هزار قلم بودجه بگذرانند ولی متأسفانه اینطور بودجه نمی گذرد من نمی دانم اگر باین ترتیب باشد ده هزار قلم بودجه بطور خواهد گذشت ؟ خوب است آقایان به کمیسیون بودجه که از صبح تا شام دایر است تشریف بیآورند ملاحظه بفرمایند که کمال مذاقه در اطراف مسئله می شود بنابر این بنده موافق هستم و مخالفت را در این مجلس تحت دو لفظ میدانم یکی میگوید فقرا یکی میگوید بیگاریا و دائماً اجازه می خواهند و همین دو لفظ را تکرار میکنند البته نظر همه نسبت به فقرا یکی است و البته باید آنهارا رعایت کرده کار را هم ماما امکان باید باشخص ایرانی داد و فرق نمیکنند یکی نباشد دیگری و دقت هم بقدری که ممکن است شده همین بودجه دو دفعه به هیئت دولت رفته و مطالعه شده و برگشته است حالا می فرمائید (القاب) بنده نمیدانم کدام لقبی است که جای نان را بگیرد اگر من هزار لقب هم داشته باشم ممکن است امشب بی شام باشم بنده امیدوارم که اقلاً این مجلس انشاء الله الرحمن بتوفیق خداوندان صد هزار قلم بودجه را اصلاح کند و بگذرانند ولی باین ترتیب مشکل است هر شبی بگذرانند در قلم هم موفقییت حامل نمیکنیم و می دانم بگیریم فقرا بیگار هم مدلمان میسوزد و حاضر نیستیم بیکتفر بیگار باشد یا بیکتفر بی چیز باشد ولی باید فکری کرد لهذا خواهش میکنم آقایان تشریف بیآورند به کمیسیون بودجه و ملاحظه بفرمائید که کمیسیون بودجه اسامی را حذف کرد و گفت ما نظرم مرتبه و مقام است و حتی در بعضی موارد خود بنده که یکی از اعضاء کمیسیون هستم آنقدر در رای دادن تردید میکنم و میخواهم برطبق زندگانی خودم رای بدهم (این هم که مشکل است) و بعضی اوقات واکذار میکنم به رای آقایان لهذا بهتر این است که تصمیم بفرمائید انشاء الله الرحمن بودجهها را از ترز از تصویب مجلس بگذرانید خصوصاً فردا که بودجه راجع به مستمریات و شهریه ها را باید بگذرانیم دیگر نشود می فریاد زد - فقرا - بیگاریا - یا صاحب لقب ها - البته کسی میان ندارد کسی فقیر یا بیگار باشد ولی چاره چیست ؟ بنا بر این استدعا میکنم من بعد لقب و اشراف را کنار بگذارید زیرا چه غنی و چه فقیر باید بقدر مقدر از این مملکت بهره ببرند و زندگی کنند القاب که جای نان را نمیگیرند و همان طور که شاهزاده علیخان میرزا فرمودند ورقه آبی خواهم داد بنده هم ورقه سفید خواهم داد چون دنتهای خودم را کرده ام و موافقم

رئیس - آقای تدین (اجازه)

آقای سیف محمد باقر بنده در این مجلس بکنفرم نه جزء اقلیت نه جزء اکثریت نه جزء بی طرف هستم بکنفرم عقاید خودم را بدون هیچ وحشت و پروا می از این تاریخ ببعد خواهم گفت و هر وقت هر مطلبی مطرح شود اعم از اینکه اکثریت یا اقلیت موافق باشد یا نه و بنده مخالف باشم عرض میکنم اما بنده که با این بودجه موافقم برای چیست؟ برای اینکه بنده هم عضو کمیسیون بودجه هستم و رای هم داده ام و رای من هم از آن اطلاق باین اطلاق فرق نکرده هر رایی که در مجلس علی می دهم با رای اطلاق کمیسیون ابتدا فرقی ندارد حضرت والا می فرمایند يك عده اشخاصی هستند که هم شهری به دارند و هم مستوری می گیرند و هم این حقوق کابینه سلطنتی را خود کمیسیون هم قبلاً این مسئله را در نظر گرفت و تصحیح می کنم که دو نفر از رفتاری خودشان در کمیسیون هستند از آنها نرسیده اند که نظریه کمیسیون چه بوده است و اما اینکه آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند در راپورت اولی که کمیسیون داده بود اسامی هم بود ولی حالا ندارد بلی صحیح است باین جهت کمیسیون اسامی را حذف کرد و گفت که ما نظرم مرتبه و مقام و شغل است و حتی در نظر گرفتند و تصریح کردند که فلان زید که در سابق در کابینه يك سمتی داشته باید از موقع اجرای این بودجه در نظر بگیرند که يك شخصی لایق بجای او گذاشته شود و متولی او یعنی انحصار در بین نباشد بلکه آقا دو سه نفر را در نظر گرفته اند و می گویند غنی هستند آقا ثبات با ماهی سی تومان چطور غنی است و این کار را می کند ؟ اینکه معقول نیست چون لقب دارد متول است بقول آقای مدرس لقب که نان نمی شود و یکشاهی هم ارزش ندارد

پس باید اصل لیاقت و کفایت را در نظر گرفت و باید اصلی بود و بنده خیلی ممنون می شدم در موقعی که حضرت والا باینجا می رسیدند پیشنهاد می کردند که رئیس کابینه باید صدویست تومان بگیرد می توانستند و حق هم داشتند اما بطور مطلق گفتن من مخالف اینطور نمی شود و اصلی نیست و بنده عقیده دارم باید حرف کمتر زد و عمل بیشتر نمود زیرا وضعیت اجازه نمی دهد حرف زیاد تر بزنیم و عمل کمتر کنیم باین جهت بنده موافق هستم و آن نظریه که ایشان اظهار کردند فلان کس غنی است یا فلان کس صاحب لقب است یا شهریه مستوری می گیرد تمام این نظریات قبلاً در کمیسیون تأمین شده و نسبت به سرایدار و مستخدمین و اجزاء جزء هم که معلوم نیست .

وزیر عدلیه - بنده بنوبه خود می خواهم چند کلمه عرض کنم ولی این عرض من راجع باصل مطلب نیست شاهزاده سلیمان میرزا در ضمن بیاناتشان راجع به بودجه کابینه سلطنتی عبارتی فرمودند که من یقین دارم بعنوان مثل .

فرمودند اشخاصی که بی جهت از عدلیه خارج شده اند چون ممکن بود در اطراف این مطلب سه تفاهم شود و در حضور خود بنده این حرف زده شد لازم است چند کلمه توضیح عرض کنم.

دروازت عدلیه تا با روز یکتفر بیخود خارج نشده است مدار کی که برای خارج کردن اشخاص بوده است دو چیز بوده یکی قانون یکی اعتبار مصوبه مجلس شورای ملی اما قانون مثلاً قانون مین می کند که فرضاً معاونین مدعی العمومها و وکلای عمومی بنده اطانها باشد

پس بنابراین هر چه زیادی بوده بر خلاف قانون بوده لهذا من بر حسب وظیفه که دارم مجبور بودم بگویم هر چه خارج از قانون است حذف شود و اما اعتبار مصوبه اگر نمایندگان محترم در نظر داشته باشند مقدمه وقتی که بودجه وزارت عدلیه را تقدیم کردم اول کسی که اظهار تأسف کرد خود من بودم و عرض کردم باید در مملکت دو موسسه که موسسه قضائی و معارفی است در سرتاسر مملکت برقرار باشد و هیچ فلسفه ندارد که ما بگوئیم در تبریز محکمه و مدرسه باشد اما در ملایر نباشد ؟

خیر تبریز هم جزء ایران است ملایر هم جزء ایران است و هر دو باالسویه باید از حقوق و نعماتی که عموم ملت ایران استفاده می کنند بهره مند شوند .

با این اشتیاقی که من و همکاران من داریم که می توانند سیاست هام المنفعه را در سرتاسر مملکت ایران برقرار کنند چون تاسیس این مؤسسات مستلزم داشتن پول است لذا من در حدود چهار صد هزار تومان پولی که کمیسیون بودجه و مجلس شورای ملی تصویب کردند بر طبق آن بودجه تشکیلات را اجرا کرده ام و اگر بر طبق این قانون يك عده بیگار شده اند یعنی بر من وارد نیست و من کسی را بیخود از عدلیه خارج نکرده ام علی الخصوص يك اصل مهم را نباید فراموش کرد که مملکت ما قانون ما برای قاضی حدودی معین کرده یعنی کسی که قاضی شد و قضاوت را عهده دار گردید .

اورا بدون معا که نمی توان تغییر داد شرایطی برای او معین شده که بدون آن شرطی کسی قاضی نیست و آن فقره چهار هزار ماده ۱۴۷ قانون تشکیلات عدلیه است که شرط می کند و می گوید قاضی باید امتحان بدهد و کسانی که امتحان نداده اند قاضی نیستند .

بنده هم اول کاری که کردم لایحه امتحان را به مجلس پیشنهاد کردم که الان هم در کمیسیون هست و باید هر چه زودتر کمیسیون جلسات عیدیه خود را تشکیل بدهد و استعدای من هم شفاها و کتبا این بوده است که جلسات خود را مرتباً مداومت بدهند و لوابیعی که راجع به عدلیه است زودتر تصویب کنند که به موقع اجراء گذاشته شود.

باین بنده بقدری که لازم بود و توانستم انجام وظیفه کردم

رئیس — مذاکرات کافی است ؟ (بعضی گفتند کافی است)

رئیس — رأی می گیریم در این لایحه که مشتمل بر سه ماده است آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید و آقایانی که رد می کنند ورقه کبود خواهند داد .

(در این موقع اخذ استعراج آراه بعمل آمده اینطور نتیجه حاصل شد)

ورقه سفید هلامت قبول ۴۷
ورقه کبود هلامت رد ۱۱
ورقه سفید بدون امضاء ۲
امتناع ۲

رئیس — با اکثریت چهل و هفت رأی تصویب شد .

(اسامی قبول کنندگان)

آقای سیدیدالملک . آقای وکیل - الملک . آقای عمادالسلطنه طباطبائی . آقای منتصرالملک . آقای حاج میرزاتقی خان نائینی . آقای مصمصامالسلطنه . آقای حاج میرزا اسدالله خان . آقای جلیل - الملک . آقای قوامالدوله . آقای سید محمد تدین . آقای فهیم الملک . آقای سردارمفعم . آقای سیدالممالک . آقای صدرالاسلام اهری . آقای صدرای . آقای محمد هاشم میرزا . آقای حاج میرزاملرضی آقای سهام السلطان . آقای مغیرالسلطنه آقای رکن الملک . آقای اقبال السلطان آقای مدرس . آقای میرزا سید حسن کاشانی . آقای شیخ الاسلام ملایری . آقای بیان الملک . آقای آصف الممالک . آقای امین الشریعه . آقای سردار جنک آقای بیان الدوله . آقای امیرناصر . آقای متمدالسلطنه . آقای عمادالسلطنه خراسانی آقای عدل السلطنه . آقای حاج شیخ اسدالله آقای آقا سید فاضل کاشانی . آقای سردارمفعم کردستانی . آقای رفعت الدوله آقای آقا میرزا ابراهیم قمی . آقای سالارمفعم . آقای مستشارالسلطنه . آقا سید محمد محمد تقی طباطبائی . آقای فتح الدوله . آقای ناظم دفتر . آقای آقا میرزا حمد نجات . آقای نظام الدوله . آقای ملک الشعراء . آقای آقا میرزا ابراهیم خان ملک آرائی .

اسامی رد کنندگان
آقای میرزا هاشم آشتیانی . آقای

حاج شیخ محمد حسن گروسی . آقای دست غیب . آقای شیخ الاسلام اصفهانی . آقای سلیمان میرزا . آقای کازرانی . آقای حاج میرزا عبدالوهاب . آقای ناظم العلماء ملایری . آقای بهاءالملک همدانی . آقای میرزا طاهر تنکابنی . آقای حائری زاده

رئیس — راپورت کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات مطرح مذاکرات است آقای مدرسی

(اجازه)

مدرسی — چون کمیسیون ها انتخاب نشده اگر اجازه بفرمائید مجلس را ختم کنم ومشغول انتخاب بشویم .

رئیس — مشغول مذاکره می شویم وآقایان یکی یکی تشریف می برند بیرون وانتخاب می کنند .

مدرسی — نمی شود .

رئیس — خرب پس چند دقیقه تنفس می شود بشرط اینکه کمیسیون را انتخاب بفرمائید

در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت تشکیل گردید)

رئیس — بقیه مذاکرات می ماند برای جلسه دیگر عجاتاً يك رقمه از طرف وزارت

فوائد عامه رسیده است قرائت می شود بعد دستور معین می شود و جلسه را ختم میکنیم (رقعه فوق بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم مجلس مقدس شورایملی در باب قالی ایران که در جلسه قبل

در مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه مذاکراتی جریان داشت نظر به کمال

اهمیتی که این مسئله حائز است مستدعی است مقرر فرمائید کمیسیون پارلمانی فوائد

عامه هر چه زودتر منعقد شد وباین وزارتخانه توسط تلفن اطلاع دهند که آقای فطن-

السلطنه مدیر دایره تجارت و مسو داهر کفالت شیمیست دولتی و عضو فنی این

وزارتخانه در کمیسیون مزبور حضور بفرمائید اطلاعات خود را در باب قالی اظهار دارند

و نیز مستدعی است قبل از آنکه در کمیسیون پارلمانی فوائد عامه مطلب کاملت مذاقه و

مطالعه گذارده شود در مجلس مقدس در باب قالی های جوهری تصمیمی اتخاذ نگردد (وزارت فلاح و تجارت وفوائد عامه)

رئیس — آقای مدرسی (اجازه)

مدرسی — این مسئله قالی جوهری ده دوازده سال است مطرح مذاکره است و خیلی

از آقایان هم می دانند و بنده عقیده دارم حالا که مذاکره شد و آقایان در اطراف آن

اطلاع پیدا کردند اگر در مذاکره آن تأخیر شود اسباب تعویق کار خواهد شد و بنده مناسب نمی دانم امروز که مملکت ما محتاج است ملاحظه امورات عساری بشود با این که

برایش معین کنم چون دوسه فقره صادرات داریم که اشکالات زیادی چه در اینجا و چه در سرحدات برای آنها تراشیده میشود بنا بر این گمان من این است باید همانطور کادر پارلمان

مذاکره شد مذاکره ادامه پیدا کند و ترتیبی داده شود و بعقیده بنده از این دو سه فقره صادرات آنمان که قالی و انقوزه و کتیرا باشند

نباید گمراه گرفته شود تا صادرات مملکت ما زیاد شود چون مردم فقیر هستند محتاج هستند (اگر

چه بنده این الفاظ را دوست ندارم تکرار کنم) ولیکن خلاصه عرض می کنم که نباید صادرات

گمراه بسته شود علی الخصوص قالی و کتیرا و انقوزه که در واقع این سه فقره صادرات

مهم مملکت ما است بلکه شاید انشاء الله صادرات ما زیاد شود و تا بویل در این مملکت

پیدا شود .

رئیس — آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو — موضوع پیشنهاد وزارت فوائد عامه با موضوعی که اینجام طرح

است دونا است و فرق دارم اینجا در موضوع مالیات قالی صحبت می کردیم نه در باب

تشخیص رنگ وزارت فوائد عامه اگر میخواهد تشخیص رنگ بدهد بعد بدهد در موضوع

یک مالیات غیر مشروعی که گرفته می شود صحبت می کردیم که نباید گرفته شود و اینها

همه ظفره است و بنده عقیده ام این است و پیشنهاد می کنم که جزء دستور جلسه آتی

باشد که شاید بزودی یک نتیجه گرفته شود (گفته شد صحیح است)

رئیس — خوب حالا این ترتیباتی که فرمودید با پیشنهاد منافاتی ندارد و چون

جلسه آتی روز شنبه خواهد بود و روز سه شنبه جلسه نداریم موافق صورتی که راجع

بتمین اوقات داده شده است کمیسیون فوائد عامه روز یکشنبه عصر و روز چهارشنبه صبح

منتهی می شود و آقایان اعضاء کمیسیون فوائد عامه باید فردا بیایند کمیسیون را تشکیل

بدهند و وزارت فوائد عامه هم اطلاع داده میشود که آن اشخاص را بفرستند و در جلسه

فردا و شب در کمیسیون مطالبات لازمه را بنمایند اگر مطلب قابل توجه بود بعرض

مجلس می رسانند و اگر نبود روز شنبه جزء دستور خواهد بود .

جلسه آتی روز شنبه هفتم برج نور سه ساعت ونیم بغروب مانده دستور اولاً بقیه مذاکرات راجع بقانون انتخابات

ثانیاً — شورتانی در لایحه راجع به مستمریات .

ثالثاً راجع بامر قالی .

رفعت الدوله — قالی را مقدم بدارید بهتر است .

رئیس — بسیار خوب بود ؛ اولاً راجع به امر قالی .

ثانیاً بقیه مذاکرات راجع بقانون انتخابات .

ثالثاً شور تانی در لایحه راجع به

مستمریات .

رئیس — پس همه موافق هستید

رایورت کمیسیون هم هنوز طبع نشده است ممکن است رایورت کتبی قرائت شود

میرزااعلی کازرونی — اجازه می

فرمائید توضیح بدهم

رئیس — بفرمائید

میرزااعلی کازرونی — بنده عرض

کردم که مخالف نیستم بماند برای جلسه

مستمریات .

حاج میرزا اهری رضی — سه ساعت ونیم

بغروب مانده زود است خوب است سه بغروب مقرر فرمائید .

رئیس — سه ساعت ونیم بغروب سه ساعت بعد از ظهر خواهد بود .

(گفته شد صحیح است)

مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد

جلسه چهارم

صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه

هفتم برج نور ۱۳۰۱ مطابق ۲۹ شعبان

المعظم ۱۳۴۰

مجلس یکساعت ونیم قبل از غروب

بریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید

صورت مجلس یوم شنبه دوم نور را

آقای امیر ناصر قرائت نمودند

رئیس — گویا نسبت بصوت مجلس

مخالفی نباشد ؟

(گفته شد خیر)

رئیس — صورت جلسه تصویب شد .

یکی از مطالبی که جزو دستورات مسئله قالی

است آقایان موافقت که امروز مطرح مذاکره

شود یا نه ؟

(مخالفی نبود)

رئیس — آقای مستشار السلطنه

(اجازه)

مستشار السلطنه — مغیر کمیسیون

فوائد عامه . عرض می کنم چون رایورتش

امروز داده شده که طبع شود و هنوز طبع و

بین نمایندگان توزیع نشده است اگر اجازه

می فرمائید بماند تا پس از طبع و توزیع بین

آقایان نمایندگان جزو دستور بشود با

اینکه قبل از طبع رایورت کتبی آن مطرح

گردد ؟

رئیس — آقای آقا سید یعقوب آقا

آقا سید یعقوب — بنده خواستم

عرض کنم که اگر مسئله قالی جزو دستور

گذاشته شود بنده جزو مخالفین هستم چون

در سابق جزو موافقین بودم حالا عرض کردم

که بنده مخالف هستم

رئیس — آقای ملک الشعراء

ملک الشعراء — بلی موافقم در این

که جزو دستور بشود

رئیس — آقای کازرونی - راجع

بدستور است ؟

آقای میرزااعلی کازرونی - بنده

مخالف نیستم که بماند برای جلسه آتی .

رئیس — پس همه موافق هستید

رایورت کمیسیون هم هنوز طبع نشده است

ممکن است رایورت کتبی قرائت شود

میرزااعلی کازرونی - اجازه می

فرمائید توضیح بدهم

رئیس - بفرمائید

میرزااعلی کازرونی - بنده عرض

کردم که مخالف نیستم بماند برای جلسه

مستمریات .